

ČESKÁ REPUBLIKA
VSTUPUJE
DO SCHENGENU

EVROPOU
VOLNOU
CESTOU

OBSAH

Úvod	1
O Schengenu	2
Příprava České republiky na Schengen	6
ČR v Schengenu: Co to znamená	7
ČR v Schengenu: Hlavní změny	10
ČR v Schengenu: Co se nezmění	12
ČR v Schengenu: Často kladené otázky	13
Mýty o Schengenu	15
ČR vstupuje do Schengenu: Vybraná čísla	16
Užitečné kontakty	

Úvodem

Dne 21. prosince 2007 se Česká republika stává součástí tzv. schengenského prostoru a zruší kontroly osob na hranicích, které ji dělí od sousedních států. Česká republika tak završí několikaleté období intenzivních příprav směřujících k převzetí všech standardů vyžadovaných pro zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku na území států Schengenu.

Rozšířením schengenského prostoru o Českou republiku a dalších 8 států Evropské unie (Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko) vzroste počet schengenských států z 15 na 24. Zóna volného pohybu osob tak bude zahrnovat území sahající od jižního cípu Španělska až k norskému pobřeží u Barentsova moře.

Rozšíření schengenského prostoru ještě více ulehčí cestování po Evropě. Zrušením hraničních kontrol odpadnou další překážky v evropské silniční, železniční, vodní a letecké dopravní síti, v důsledku jejichž provádění dochází k vytváření kolony vozidel a front cestujících. **Kontroly na mezinárodních letištích u letů v rámci rozšířeného Schengenu zůstanou sice zachovány až do 30. března 2008,** stane se tak ale pouze z ryze praktických důvodů spojených se změnou letových řádů.

Vstup České republiky do Schengenu neznamena pouze možnost překračovat hranice se sousedními státy bez kontrol i mimo současné hraniční přechody a jejich provozní dobu, i když právě to je nejviditelnějším znakem Schengenu. Členství České republiky v Schengenu se odrazí i v práci policejních a justičních orgánů, ve vízové politice ČR či ve způsobu zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku.

Tato publikace shrnuje hlavní fakta související se vstupem České republiky do schengenského prostoru. Poskytuje základní přehled o historii schengenské spolupráce a jejich principech a zaměřuje se na konkrétní změny, které přináší data 21. prosince 2007 a 30. března 2008 nejen pro občany České republiky.

O SCHENGENU

Co znamená Schengen?

Schengen je nejčastěji používán jako zkrácené označení tzv. **schengenského prostoru** – území států, na jejichž společných hranicích nejsou vykonávány hraniční kontroly a které chybějící hraniční kontroly vyvažují komplexně pojatým systémem opatření v mnoha oblastech. Hranice je možné překračovat na jakémkoliv místě a v kteroukoli denní či noční hodinu. Ochrana hranic se soustředí na tzv. vnější schengenské hranice (pozemní hranice, mezinárodní letiště a mořské přístavy) a je doprovázena úzkou spoluprací členských států v policejních, justičních, vízových a dalších záležitostech včetně přísných pravidel ochrany osobních údajů.

Vše začalo v Schengenu

Již zakládající smlouvy Evropských společenství deklarovaly jako svůj cíl vytvoření vnitřního trhu coby prostoru bez vnitřních hranic, ve kterém je zajištěn volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Přesto trvalo více než 40 let, než mohl být tento volný pohyb osob realizován v praxi – byl v počátku pouze mezi některými státy mimo rámec evropské integrace.

Dějiny schengenské spolupráce se začaly psát v roce 1985 v Schengenu, do té doby neznámém vinařském městečku v Lucembursku v blízkosti francouzských a německých hranic. Právě zde podepsali představitelé pěti států (Německo, Francie, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko) tzv. **Schengenskou dohodu**. Svou iniciativou tak rozhodli o postupném zrušení kontrol na svých společných státních hranicích a položili základní kámen pro postupně se prohlubující schengenskou spolupráci.

Významnější pro praxi je druhá smlouva, která o pět let později původní Schengenskou dohodu rozvedla a dále specifikovala. **Schengenská prováděcí úmluva** detailně popisuje všechna opatření vyvažující zrušení kontrol na společných hranicích smluvních stran. Rozsah těchto opatření byl natolik komplexní, že přesvědčil parlamenty všech zúčastněných států k ratifikaci dokumentu, a tím i k souhlasu se zrušením hraničních kontrol.

Tato zcela zásadní změna režimu na státních hranicích pochopitelně vyžadovala náročnou přípravu. Proto trvalo dalších pět let, tj. celkem 10 let od podpisu Schengenské dohody, než Schengenská prováděcí úmluva nabyla účinnosti.

Cíl schengenské spolupráce byl dosažen v březnu 1995, kdy se otevřel schengenský prostor volného pohybu bez kontrol na vnitřních hranicích pro sedm států Evrop-

ského společenství. K pěti původním signatářům se totiž mezitím připojilo Španělsko s Portugalskem. V následujících letech se přidávaly další státy. Kontrolní stanoviště na hraničních přechodech uvnitř zvětšujícího se společného prostoru tak postupně zrušilo Rakousko s Itálií (1997 - 1998), Řecko (2000) a hromadně také Finsko, Švédsko, Dánsko, Norsko a Island (2001). Od roku 2001 tedy schengenský prostor tvoří 15 států – 13 států EU spolu s Norskem a Islandem. Součástí Schengenu naopak nejsou dvě ze starých členských zemí EU (Velká Británie a Irsko), které se podílejí pouze na některých aspektech policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Po rozšíření Schengenu 21. prosince 2007 o 9 států EU zůstanou mimo Schengen další 3 státy EU: Kypr, Bulharsko a Rumunsko.

Schengenské standardy zajišťují ochranu společného prostoru a umožňují úzkou spolupráci

Aby zavedení volného pohybu osob nevedlo k vzestupu kriminality, přílivu nelegálních migrantů a celkovému snížení úrovně bezpečnosti, bylo třeba zavést řadu opatření kompenzujících zrušení kontrol na společných (vnitřních) hranicích.

Nejdůležitější opatření byla přijata především v následujících oblastech:

- překračování vnějších hranic států schengenského prostoru,
- vstup a pobyt občanů třetích zemí (tj. států mimo Schengen, EU, Švýcarsko a Lichtenštejnsko),
- spolupráce justičních a policejních orgánů,
- sdílení údajů o některých osobách a věcech důležitých pro zajištění bezpečnosti a práva ve společném prostoru (zejména prostřednictvím Schengenského informačního systému),
- ochrana předávaných a sdílených osobních údajů.

Mezi nezbytná kompenzační opatření byla zahrnuta také jednotná pravidla týkající se udělování azylu a nabývání, držení a předávání střelných zbraní a střeliva, která se však brzy začala vyvíjet vlastními procesy a dnes se již v zásadě za schengenské standardy nepovažují. Bez spolupráce v těchto oblastech by se však zrušení kontrol nepochybně neobešlo.

Všechny osoby a zboží překračující vnější hranice schengenských států jsou kontrolovány. Zatímco cílem kontroly osob požívajících právo Společenství na volný pohyb (občané států Schengenu a EU, Švýcarska a Lichtenštejnska včetně jejich rodinných příslušníků) je ověřit totožnost a platnost předloženého cestovního dokladu, občané ostatních (tzv. třetích) zemí jsou podrobeni důkladné kontrole, během které je kromě totožnosti a platnosti cestovního pasu ověřováno také **splnění všech dalších podmínek nezbytných pro vstup a pobyt ve společném prostoru** (např. zdůvodnění účelu pobytu, dostatek prostředků na obživu během celého předpokládaného pobytu apod.).

Vnější schengenská hranice je chráněna proti pokusům o nelegální vstup jednotným způsobem s využitím nejmodernějších metod a techniky.

Visa umožňující cestování po celém Schengenu mají jednotný formát

V rámci EU již existuje harmonizovaná vízová politika členských států stanovující mj. jednotný seznam zemí, jejichž státní příslušníci potřebují pro vstup na území EU vízum a seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Společná pravidla se týkají také např. formátu vízového štítku či způsobu razítkování cestovních pasů občanů třetích zemí.

Schengenské státy navíc harmonizovaly podmínky pro vstup a krátkodobý pobyt na společném území. Po získání tzv. schengenského víza může jeho držitel pobývat a volně se pohybovat po schengenském prostoru po dobu až 3 měsíců během šestiměsíčního období od prvního vstupu na území Schengenu (a to buď jednorázově nebo v součtu jednotlivých pobytů).

Vydávání dlouhodobých víz, povolení k pobytu nebo stanovení podmínek pro získání občanství však již harmonizovány nebyly a jsou předmětem legislativní úpravy každého jednotlivého státu. Platné povolení k pobytu v jednom schengenském státu nicméně svému držiteli umožňuje bez víza vstoupit a pobývat na území jiných schengenských států (a také Švýcarska a Lichtenštejnska) po dobu až 3 měsíců.

Průjezd vnitřními hranicemi je znatelný pouze díky cedulím oznamujícím příchod do jiného státu

Zesílená justiční a policejní spolupráce

Pro organizovaný zločin nejsou státní hranice žádnou vážnou překážkou. Všechny kompetentní orgány schengenských států proto intenzivně spolupracují na předcházení, odhalování a stíhání trestných činů v rámci společného prostoru, ve kterém již neexistuje úkryt před spravedlností. Kromě výměny informací prostřednictvím Schengenského informačního systému (SIS) patří mezi oblasti vzájemné spolupráce např. přímá komunikace všech zainteresovaných orgánů, nasazování smíšených hlídek, vytváření společných policejních pracovišť, vysílání styčných důstojníků do jiných států nebo přeshraniční sledování a pronásledování, která umožňují policejním orgánům jednoho státu za určitých podmínek pokračovat ve svých aktivitách i na území jiného státu (např. při pronásledování osoby podezřelé ze spáchání trestného činu).

Sdílení informací o některých osobách a věcech prostřednictvím Schengenského informačního systému

Zrušení hraničních kontrol si nelze představit bez Schengenského informačního systému (SIS), společné databáze umožňující příslušným orgánům všech schengenských států sdílet a vzájemně si vyměňovat informace důležité pro zajištění bezpečnosti a práva na území Schengenu. Do SIS jsou vkládány vybrané záznamy o osobách a věcech z vnitrostátních databází, které jsou téměř okamžitě k dispozici všem dalším schengenským státům. Dostupnost těchto informací umožňuje rychle reagovat a přijmout všechna nezbytná opatření.

Jaká data jsou obsažena v Schengenském informačním systému (SIS)?

SIS obsahuje pouze vybrané údaje, které jsou vkládány a využívány oprávněnými orgány jednotlivých schengenských států. Jde zejména o údaje o:

- osobách hledaných za účelem zatčení,
- nežádoucích státních příslušnicích třetích zemí, kterým má být odepřen vstup a pobyt na území schengenského prostoru,
- pohřešovaných osobách,
- osobách hledaných za účelem zajištění jejich spolupráce v trestním řízení,
- hledaných věcech (např. odcizené či ztracené doklady, automobily, střelné zbraně, padělané bankovky a další).

SIS tedy není centrální evidencí osob žijících na území Schengenu ani databází s údaji o všech registrovaných vozidlech. Jsou v něm obsaženy pouze ty údaje, jejichž vedení je nutné pro zajištění bezpečnosti v zemích zapojených do schengenské spolupráce.

Ochrana osobních údajů ve středu pozornosti

Zpracování osobních údajů, tj. údajů, které lze vztáhnout ke konkrétním fyzickým osobám, je nedílnou součástí schengenské spolupráce, neboť výměna informací (zvláště prostřednictvím SIS) je neodmyslitelnou součástí každodenní praxe při zajišťování bezpečnosti v schengenském prostoru. Vzhledem k tomu, že je mezi jednotlivými státy předáváno velké množství údajů (mnohdy citlivého charakteru), jejichž zneužití či ztráta mohou vést k výraznému zásahu do práv jednotlivce, je v rámci Schengenu věnována velká pozornost také ochraně osobních údajů.

Pro shromažďování, ukládání, předávání či jiné zpracování osobních údajů v rámci schengenské spolupráce jsou proto stanovena přísná pravidla, přičemž kontrola jejich dodržování je svěřena nezávislým dozorovým orgánům. Významnou součástí ochrany osobních údajů a soukromí je i garance odpovídajících práv jednotlivců.

PŘÍPRAVA ČESKÉ REPUBLIKY NA SCHENGEN

Plné zapojení do schengenské spolupráce představuje nedílnou součást členství v EU. Od roku 1999, kdy Schengen přešel z mezivládní úrovně pod hlavičku EU, je zrušení kontrol na vnitřních hranicích a uplatňování souvisejících pravidel součástí závazku, který přebírá každý nový členský stát EU. Nejinak tomu je i v případě České republiky. Bylo pouze otázkou kdy – a nikoliv zda – se ČR stane součástí Schengenu a přestane provádět kontroly na společných hranicích s dalšími státy.

Přípravy na vstup do Schengenu probíhaly od samého počátku ruku v ruce s přípravami na členství v EU, neboť ČR musela již od 1. května 2004 provádět většinu schengenských, resp. unijských pravidel týkajících se bezpečnosti a ochrany hranic. Zavedeny proto musely být standardy mj. pro překračování hranic, vzájemnou spolupráci v trestních věcech, boj proti nelegálnímu dovozu omamných a psychotropních látek, vzájemnou pomoc mezi policejními orgány pro účely prevence a odhalování trestných činů či pro ochranu osobních údajů. **Během více než tříletého členství v EU se tato část schengenských pravidel stala rutinní součástí každodenní praxe českých orgánů, které se podílejí na zajištění bezpečnosti a pořádku na území ČR.**

Dalším milníkem na cestě do Schengenu je 1. září 2007, kdy policejní, celní, justiční a další oprávněné orgány ČR začaly v praxi využívat Schengenský in-

formační systém (SIS), který od té doby tvoří standardní součást kontrol prováděných na hranicích i ve vnitrozemí a který je konzultován při registraci vozidel, posuzování žádostí o vízum či povolení k pobytu apod. **Přístup ČR k záznamům vedeným v SIS dále posílil spolupráci s ostatními státy Schengenu a poskytl českým orgánům nový nástroj zvyšující naši bezpečnost.**

Vstupem do Schengenu bude proces přebírání schengenských pravidel dovršen. Dne 21. prosince 2007 se ČR plně zapojí do schengenské spolupráce a začne provádět všechna ustanovení schengenského acquis, tj. všechna zbývající schengenská pravidla týkající se překračování vnitřních hranic, vydávání a uznávání schengenských krátkodobých víz, přeshraniční policejní spolupráce apod. **Definitivní tečku za integrací ČR do Schengenu učiní 30. březen 2008, kdy budou zrušeny hraniční kontroly pro lety uvnitř schengenského prostoru na mezinárodních letištích ČR.** Schengenské zásady volného pohybu osob týkající se překračování vnitřních hranic schengenských států (např. cestování cizinců na jednotné schengenské vízum) budou i na letištích platit již od 21. prosince, dnem 30. března pouze skončí povinnost absolvovat hraniční kontrolu.

Aby se schengenský prostor mohl rozšířit o území ČR, musela ČR spolu s dalšími státy přesvědčit všechny stávající schengenské státy o své připravenosti a prokázat splnění všech schengenských standardů. Od roku 2005 proto absolvovala tzv. schengenský hodnotící proces, během kterého do Česka postupně přijížděly skupiny zahraničních expertů a ověřovaly plnění schengenských pravidel v praxi. Pouze úspěšné ukončení tohoto hodnocení umožnilo ministrům vnitra starých i nových členských států EU jednomyslně konstatovat připravenost 9 států na Schengen a přijmout rozhodnutí o zrušení kontrol na vnitřních hranicích.

ČR V SCHENGENU: CO TO ZNAMENÁ?

Po vstupu ČR do schengenského prostoru nedojde ke zrušení hranic, jak se někdy mylně uvádí, ale nebudou pouze prováděny hraniční kontroly na stávajících hraničních přechodech ani jiná opatření zaměřená proti nedovolenému překračování státních hranic mimo hraniční přechody (tzv. zelené hranice). **Absence kontrol na vnitřních hranicích umožní prakticky volný pohyb osob přes pozemní hranice se sousedními státy.**

Nová výzva pro přeshraniční rozvoj a spolupráci

Schengen přinese další možnosti rozvoje příhraničních regionů a posilování spolupráce s městy a obcemi sousedních států na druhé straně hranice. Odstranění překážek na stávajících hraničních přechodech a možnost volného pohybu přes státní hranice vytvoří impuls pro rozvoj přeshraničního cestovního ruchu i přeshraniční spolupráce. Největší změnu zaznamenají především ta města či obce, které státní hranice uměle přehradila. V mnoha příhraničních regionech existují silní komunikace, které na hranici náhle končí nebo je přehrazují zábrany.

Boj s přeshraniční kriminalitou a nelegální migrací se bude opírat o posílené prostředky mezinárodní policejní spolupráce. Na vlastním území států budou posílena opatření v oblasti pátrání, kontroly, dohledu a případného navrácení cizinců nelegálně pobývajících na území ČR. Část policistů působících v současné době na hraničních přechodech bude nadále zajišťovat veřejný pořádek a bezpečnost v příhraničním území v rámci jiných útvarů policie. Přítomnost policie v příhraničních regionech tak zůstane zachována a policie bude i nadále vykonávat všechny aktivity směřující k zajištění nezměněné úrovně vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Zrušení kontrol na vnitřních hranicích je novým impulsem pro **další zintenzivnění spolupráce s ostatními schengenskými státy, a to jak v oblasti policejní, tak justiční spolupráce.**

Účinné nástroje pro potírání kriminality

Plné zapojení do schengenské spolupráce přinese zefektivnění boje s trestnou činností i nelegální migrací. Čeští policisté budou moci například pronásledovat osobu podezřelou ze spáchání závažného trestného činu i na území sousedního státu. Po zrušení hraničních kontrol bude také plně využíváno nasazování společných hlídek v oblastech, kde bude bezpečnostní situace vyžadovat důslednější dohled a častější přítomnost policie.

České orgány budou využívat Schengenský informační systém (SIS) obsahující záznamy vkládané všemi 24 schengenskými státy, tj. včetně záznamů vkládaných ČR. Prověřením v SIS projdou všichni občané třetích zemí překračující vnější schengenské hranice i žadatelé o vízum. Již od 1. září 2007 tvoří SIS standardní součást práce českých policejních a justičních orgánů, Celní správy, úřadů registrujících motorová vozidla a dalších orgánů, jejichž přístup k údajům SIS vychází ze zákonem stanovených pravomocí.

Schengenský informační systém obsahuje velké množství nejrůznějších informací o osobách i předmětech, z nichž mnohé mají citlivý charakter. Neoprávněné zpřístupnění nebo chybné zpracování těchto údajů by mohlo vyústit ve velmi

závažný zásah do práv dotčené osoby. Proto byla stanovena striktní **kritéria pro zpracování osobních údajů v SIS** a jejich plnění je také **důsledně kontrolováno**. Tímto úkolem je v každé členské zemi pověřen nezávislý dozorový úřad, kterým je v ČR Úřad pro ochranu osobních údajů.

Právo přístupu k osobním údajům vedeným v SIS

Každý jednotlivec má právo přístupu k informacím vedeným v SIS, které se týkají jeho osoby. V praxi to znamená:

- právo žádat informace o tom, zda a případně které osobní údaje jsou o vás v SIS vedeny, z jakého důvodu byly zaznamenány a kterým orgánem,
- právo na opravu nebo výmaz údajů, které jsou chybné nebo neoprávněně vložené,
- právo obrátit se na národní dozorový orgán pro ochranu osobních údajů a požadovat prověření zpracování údajů v SIS,
- právo obrátit se na soud nebo jiný příslušný úřad a požadovat, aby byly tyto údaje opraveny, vymazány, požadovat poskytnutí informací nebo náhradu případné škody.

Zrušení kontrol na vnitřních hranicích logicky zvyšuje význam důsledné ochrany vnějších hranic Schengenu. V případě ČR, která bude ochranu vnějších hranic zajišťovat pouze na 15 mezinárodních letištích, vzroste důležitost aktivit ve třetích zemích a v zemích původu migrantů. Mezi nejvýznamnější z nich patří důkladné prověřování všech žadatelů o víza. V případě některých států budou před vydáním víza konzultovány ostatní schengenské státy.

Zastupitelské úřady ČR budou vydávat krátkodobá, tzv. jednotná schengenská víza s platností pro celý schengenský prostor. Žadatelé ze třetího státu podléhajícímu vízové povinnosti umožní na jedno vízum cestovat např. z Finska přes ČR až do Portugalska. Schengenské vízum vydané zastupitelskými úřady ČR navíc umožní i cestování do Švýcarska a Lichtenštejnska.

Jedno vízum téměř pro celou Evropu

Schengen otevře nové možnosti pro cestovní ruch zaměřený na klientelu ze zemí s vízovou povinností vůči EU. Zatímco nyní se ČR často neobjevuje na seznamu cílových destinací v rámci evropských návštěv občanů především některých asijských států z důvodu potřeby dalšího víza, po vstupu do Schengenu bude návštěva ČR možná také na základě jednoho schengenského víza.

Cizinci dlouhodobě žijící v ČR (držitelé povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu) **budou moci vstupovat a pobývat na území jiných schengenských států po dobu až 3 měsíců, aniž by potřebovali vízum** či povolení k pobytu vydané jím státem Schengenu.

Otevření Evropy pro cizince usazené v ČR

Občané třetích zemí legálně pobývající na území ČR se dočkají zrovnoprávnění s občany třetích zemí žijícími ve stávajících schengenských státech. V současné době, pokud má jejich domovský stát vízový režim s EU, potřebují pro cestování do jiné země EU/Schengenu příslušné národní či schengenské vízum. Po vstupu ČR do Schengenu získají možnost cestovat po schengenském prostoru (i Švýcarsku a Lichtenštejnsku) po dobu až 3 měsíců pouze na základě povolení k pobytu na území ČR a platného cestovního pasu.

Pokud by došlo k ohrožení bezpečnosti či veřejného pořádku, bude moci česká vláda (nebo vláda některého z ostatních schengenských států) rozhodnout o **dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic** včetně obnovení hraničních kontrol. Takové opatření však může být přijato pouze ve výjimečných případech a po dobu, která by neměla být delší než 30 dnů (příp. po dobu přetrvávající hrozby). Rozsah provádění kontrol na hranicích bude vždy záviset na rozsahu a intenzitě takové hrozby.

ČR V SCHENGENU: HLAVNÍ ZMĚNY

• překračování pozemních hranic bez hraničních kontrol a bez zastavení

Hranice České republiky se sousedními státy budete moci překračovat v jakémkoli místě a v jakoukoli denní či noční hodinu, tedy i mimo současné hraniční přechody a jejich provozní dobu. Budete však muset stále dodržovat pravidla týkající se povinnosti prokázat v případě potřeby svou totožnost platným občanským průkazem nebo cestovním pasem během pobytu v jiném státě EU. Další omezení mohou vyplynout i nadále z důvodů ochrany přírody (omezení přechodu hranic v chráněných územích) a z důvodů ochrany soukromého majetku.

Při projíždění státními hranicemi v autě/autobuse/vlaku, nebude nutné zastavit ani snižovat rychlost (pokud nebude doprava omezena místní úpravou). Ze silničních hraničních přechodů postupně zmizí všechny překážky bránící plynulému provozu. Na komunikacích protínajících státní hranice a v blízkosti stávajících hraničních přechodů budou provedena

V překračování hranic vám nebudou bránit žádné současné překážky

odpovídající opatření spočívající zejména v instalaci nového dopravního značení a v odstranění zátarasů, závor nebo odbavovacích buněk.

• volné cestování po 24 státech Schengenu

Odstranění hraničních kontrol se bude týkat všech vnitřních hranic rozšířeného schengenského prostoru, tj. všech hranic mezi starými a novými schengenskými státy a mezi novými schengenskými státy navzájem. Volné překračování hranic bez hraničních kontrol tak bude možné na česko-polské či česko-německé hranici nebo na rakousko-slovenské či litevsko-lotyšské hranici. Odstraněním kontrol dojde ke zkrácení doby pro cestování po Evropě - ať už autem, autobusem, vlakem, letadlem či trajektem. Při jízdě autobusem odpadne hrozba zpoždění z důvodu čekání na odbavení na hranici, na letištích po 30. březnu 2008 nebude nutné v případě letů do destinací uvnitř Schengenu čekat ve frontě na pasovou kontrolu.

Konec čekání na hranicích

• ukončení přítomnosti policistů na hraničních přechodech podél celé hranice se sousedními státy

Úderem půlnoci z 20. na 21. prosince 2007 přestanou hraniční přechody plnit funkci, na kterou jsme byli po desetiletí zvyklí. Kontrolní buňky již nebudou sloužit pro provádění hraničních kontrol.

Po celnících, kteří opustili pozemní hraniční přechody v souvislosti se vstupem ČR do EU v květnu 2004, tak hraniční přechody opustí i policisté. Na státní hranice se vrátí pouze ve výjimečných případech, kdy by vláda ČR rozhodla o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Rozsah a způsob provádění obnovených hraničních kontrol bude vždy zohledňovat charakter daného nebezpečí a bude trvat pouze omezenou dobu, která by v zásadě neměla překročit 30 dní.

• zachování přítomnosti policie v příhraničí

Policie sice přestane provádět hraniční kontroly na celém úseku pozemních hranic, její početní zastoupení v příhraničních regionech však zůstane zachováno. Zhruba čtvrtina policistů pohraniční a cizinecké policie bude plnit standardní úkoly při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku v rámci dopravní, pořádkové a železniční policie, ostatní policisté se budou v rámci transformované služby cizinecké policie věnovat úkolům souvisejícím především s pobytem cizinců na území ČR (např. vydávání/prodlužování povolení k pobytu, pátrání po cizincích bez povolení k pobytu apod.).

• bezvízové cestování po Schengenu pro cizince s povoleným pobytem na území ČR

Občané třetích zemí, kteří jsou držiteli platného povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území ČR, budou moci až 3 měsíce cestovat po území Schengenu bez toho, aby – pokud podléhají vízové povinnosti - museli žádat o vízum. České povolení k pobytu společně s platným cestovním pasem umožní cestovat i po Švýcarsku a Lichtenštejnsku. ČR bude uznávat pro vstup a krátkodobý pobyt na svém území jednotná schengenská víza a stejně tak povolení k pobytu vydaná jiným schengenským státem, Švýcarskem nebo Lichtenštejnskem.

ČR V SCHENGENU: CO SE NEZMĚNÍ

Vstupem ČR do Schengenu se řada současných pravidel i povinností nemění. Patří mezi ně například:

- cestování s platným cestovním dokladem (platný průkaz/doklad totožnosti nebo cestovní pas), u občanů třetích zemí cestovní pas a příp. vízum,
- ponechání hraničních kontrol osob a zboží na mezinárodních letištích při letech z/do zemí mimo Schengen,
- absolvování hraniční kontroly při cestování do států Evropské unie, které nejsou a ani se 21. prosince 2007 nestanou součástí Schengenu (Velké Británie, Irsko, Kypr, Bulharsko a Rumunsko),
- omezení pohybu přes hranice v národních parcích a v národních přírodních rezervacích (např. zákaz pohybu mimo vyznačené stezky apod.),
- množstevní omezení pro převoz alkoholických nápojů a tabákových výrobků mezi jednotlivými státy EU a při cestování do/ze třetích zemí,
- ohlašovací povinnost v jiných státech EU/Schengenu při pobytu přesahujícím daným státem stanovené období,

- podmínky pro vydávání pracovních povolení pro cizince v ČR i pro občany ČR v jiných státech,
- podmínky pro vydávání dlouhodobých víz a povolení k pobytu na území ČR (s výjimkou prověřování žadatelů v SIS),
- pravidla pro cestování se psy, kočkami a fretkami,
- pravidla pro převoz veterinárního zboží, předmětů kulturní hodnoty, zbraní, střeliva a výbušnin, návykových látek a léků, odpadu a finančních prostředků.

Vyznačení linie státních hranic zůstane zachováno

ČR V SCHENGENU: ČASTO KLADENÉ OTÁZKY

• **Budu potřebovat při překračování hranic pas?**

Cestovní doklad (občanský průkaz nebo cestovní pas) budete muset mít při sobě i nadále, a to pro případ standardní policejní kontroly na území jiného schengenského státu. Žádný policista vás však od 21. prosince 2007 nebude moci kontrolovat z důvodu, že budete překračovat hranice. Policejní kontroly ve vnitrozemí i v přihraničních oblastech zůstanou zachovány a policista vás bude moci legitimovat v případě, že k tomu bude mít oprávněný důvod – např. bude v určité oblasti probíhat pátrání po hledané osobě nebo překročíte vozidlem maximální povolenou rychlost.

• **Jak se změní odbavení na letištích?**

Jistou změnu můžete pocítit již od 21. prosince 2007, kdy začnou platit pravidla pro pohyb po schengenském prostoru. Hraniční kontroly na letech uvnitř Schengenu však zůstanou zachovány až do 30. března 2008. Zásadní změnu na letištích tedy zaznamenáte až po jejich zrušení, kdy odpadne povinnost podrobit se hraniční kontrole. Bezpečnostní prohlídky na letištích se Schengenem nesouvisejí a zůstanou zachovány.

- **Jsem vedený/á v Schengenském informačním systému?**

Pokud jste občanem ČR, SIS s vysokou pravděpodobností údaje týkající se vaší osoby neobsahuje. Musel/a byste totiž být osobou pohřešovanou či hledanou. Týkat se vás ale mohou záznamy v SIS např. v případě, kdy jste nahlásil/a ztrátu dokladu nebo vám bylo ukradeno vozidlo. Pokud máte pochybnosti a chcete zjistit, zda-li se vás údaje v SIS týkají, obraťte se na Úřad pro ochranu osobních údajů, který dohlíží na ochranu osobních údajů.

- **Týká se rušení hraničních kontrol i Velké Británie a Švýcarska?**

Ne. Povinnost absolvovat hraniční kontroly při cestách do Velké Británie i Švýcarska (v rámci EU rovněž do Irska, Kypru, Rumunska a Bulharska – a samozřejmě do všech zemí mimo EU) zůstane i po 21. prosinci 2007 zachována.

- **Můj známý je cizinec, který dlouhodobě žije v Česku. Bude moci s námi jet do Německa nebo si bude muset vyřídit schengenské vízum?**

Pokud je držitelem českého povolení k pobytu, bude moci spolu s platným cestovním pasem cestovat do jiných států Schengenu (a také do Švýcarska a Lichtenštejnska) a zůstat v těchto zemích až 3 měsíce bez toho, aby si vyřizoval vízum.

Linie státních hranic již nebude omezovat pohyb přes hranice

MÝTY O SCHENGENU

Se vstupem ČR do Schengenu je spojena řada mýtů a polopravd, které v řadě případů do značné míry přebírají i česká média a šíří je dále mezi českou veřejností. Mezi nejčastější mýty patří:

• Hraniční přechody opustí celníci

Celníci opustili hraniční přechody již se vstupem ČR do EU, tj. k 1. květnu 2004, kdy se ČR zapojila do jednotného vnitřního trhu, v jehož rámci nejsou na vnitřních hranicích států EU prováděny celní kontroly zboží. Hraniční kontrolu osob provádí policie, konkrétně příslušníci služby cizinecké a pohraniční policie. Celníci jsou tedy přítomni pouze na hraničních přechodech na mezinárodních letištích, na kterých budou i po vstupu ČR do Schengenu provádět celní kontrolu u pasažérů cestujících mimo státy EU. Celní kontrolu však budou provádět celníci i na letištích, na kterých ukončí svoji cestu cestující po několika přestupech, neboť kontrola podaných zavazadel se podle schengenských pravidel provádí až na koncovém letišti.

• Schengen ruší hranice

Jedná se pouze o symbolickou nadsázku, neboť Schengen v žádném případě neruší státní hranice jednotlivých států. Ruší pouze hraniční kontroly na vnitřních hranicích států schengenského prostoru. I po vstupu ČR do Schengenu proto zůstanou státní hranice v současné podobě, včetně vyznačení státní hranice formou hraničních kamenů apod.

• Česká republika nebude mít žádné vnější schengenské hranice

ČR bude obklopena pouze schengenskými státy a celá její pozemní hranice se stane tzv. vnitřní schengenskou hranicí, na které nejsou prováděny hraniční kontroly. Vnější schengenské hranice zůstanou zachovány na mezinárodních letištích – konkrétně na letištích, která budou oprávněna provozovat lety do zemí mimo Schengen.

• Přes hranice bez dokladů

Schengen nic nemění na povinnosti prokázat v případě potřeby svoji totožnost. I přes neexistující hraniční kontroly je proto nutné mít při překračování hranic s sebou doklad potvrzující totožnost (občanský průkaz nebo cestovní pas).

• Česká republika přistoupí k Schengenské dohodě

ČR „vstupuje“ do Schengenu na základě rozhodnutí Rady. K Schengenské dohodě, resp. Schengenské prováděcí úmluvě ČR fakticky přistoupila podepsáním Smlouvy o přistoupení k EU, neboť schengenské předpisy jsou od roku 1999 součástí právního rámce EU.

ČR VSTUPUJE DO SCHENGENU: VYBRANÁ ČÍSLA

356 014 cizinců mělo k 30. 6. 2007 na území ČR povolený pobyt. Početně nejvíce jsou v případě státních příslušníků třetích zemí zastoupeni občané Ukrajiny (114 980), Vietnamu (45 023) a Ruska (20 772). Nejvíce cizinců s povoleným pobytem je registrováno na území hlavního města Prahy (32,4 %), ve Středočeském kraji (13,3 %) a v Jiho-moravském kraji (8,7 %).

345 857 žádostí o vízum přijaly zastupitelské úřady ČR v zahraničí v období od 1. 1. do 30. 6. 2007. Ve stejném období bylo uděleno 288 063 krátkodobých víz a 18 121 dlouhodobých víz. Nejvyšší počet víz byl ve sledovaném období udělen na zastupitelských úřadech ČR v Moskvě, Kyjevě, na Generálním konzulátu ve Lvově a v Petrohradě.

65 802 cizinců s živnostenským oprávněním registrovalo k 30. 6. 2007 Ministerstvo průmyslu a obchodu.

4 371 osob bylo odhaleno v roce 2006 při nelegální migraci přes státní hranice ČR. Ještě v roce 2004 se přitom jednalo o 10 695 osob, v roce 1999 dokonce 32 325.

2 324,6 km je celková délka státní hranice ČR. Nejdelsí část hranice sdílí ČR s Německem (810 km), naopak nejkratší je česko-slovenská hranice (251,8 km).

846 cizinců požádalo v 1. polovině 2007 o mezinárodní ochranu v ČR.

742 osobám bylo za 1. pololetí 2007 odepřeno vstoupit na území ČR. Nejčastěji se jednalo o občany Turecka (154), Ukrajiny (107) a Číny (52). V porovnání se stejným obdobím v roce 2006 tento počet klesl o 44,5 %.

150 je celkový počet současných hraničních přechodů ČR, z toho 94 silničních přechodů, 32 železničních a 4 říčních. 20 letišť je v ČR oprávněno provozovat mezinárodní lety. Hranice je rovněž možné překračovat na 190 turistických stezkách a 34 přechodech malého pohraničního styku (stav k 9. 11. 2007).

129,9 mil. osob bylo odbaveno na hraničních přechodech ČR od 1. 1. do 30. 6. 2007. V porovnání se stejným obdobím v roce 2006 se jednalo o 3,4% nárůst.

45,2 mil. dopravních prostředků bylo odbaveno v 1. polovině roku 2007 v obou směrech na hraničních přechodech ČR.

15 je počet mezinárodních letišť na území ČR, která budou oprávněna provozovat lety z/do zemí mimo schengenský prostor; jedná se o následující letiště: Benešov, Brno-Tuřany, Hradec Králové, Karlovy Vary, Klatovy, Kunovice, Mnichovo Hradiště, Ostrava-Mošnov, Pardubice, Plzeň, Praha Ruzyně, Praha Letňany, Přerov, Vodochody a Vysoké Mýto.

11,5 mil. cestujících odbavilo Letiště Praha v roce 2006.

UŽITEČNÉ KONTAKTY

Centrální webová stránka informující o vstupu ČR do schengenského prostoru:
www.euroskop.cz/schengen

Ministerstvo vnitra

www.mvcr.cz
Nad Štolou 3
170 34 Praha 7
Tel.: 974 811 111 (spojovatelka)
e-mail: dotazy@mvcr.cz

Policie ČR

www.mvcr.cz/policie
Policejní prezidium ČR
Strojnická 27
170 89 Praha 7
Tel.: 974 821 111 (spojovatelka)
E-mail: posta.policie@mvcr.cz

Služba cizinecké policie

www.mvcr.cz
Ředitelství služby cizinecké policie
Olšanská 2
130 51 Praha 3
informační linka cizinecké policie
Tel.: 974 841 356/357
E-mail: infoscpp@mvcr.cz

Celní správa České republiky

www.celnisprava.cz
Generální ředitelství cel
Budějovická 7
140 96 Praha 4
Tel.: 261 331 111 (spojovatelka)
E-mail: podatelna@cs.mfcr.cz

Ministerstvo zahraničních věcí

www.mzv.cz
Loretánské náměstí 5
118 00 Praha 1
Tel.: 224 181 111
E-mail: info@mzv.cz

Ministerstvo dopravy

www.mdcr.cz
Nábř. L. Svobody 1222/12
110 15 Praha 1
Tel.: 225 131 111
E-mail: posta@mdcr.cz

Ministerstvo spravedlnosti

www.justice.cz
Vyšehradská 16
128 10 Praha 2
Tel.: 221 997 111
E-mail: posta@msp.justice.cz

Ministerstvo životního prostředí

www.env.cz
Vršovická 65
100 10 Praha 10
Tel.: 267 122 054
E-mail: info@env.cz

Úřad pro ochranu osobních údajů

www.uoou.cz
Pplk. Sochora 27
170 00 Praha 7
Tel.: 234 665 354
E-mail: posta@uoou.cz

Eurocentra – ve všech krajských městech
informují o EU

Eurofon 800 200 200 – bezplatná
infolinka o EU

- tato publikace je určena široké veřejnosti
- zpracování textu: Ministerstvo vnitra ve spolupráci s dalšími orgány státní správy
- grafika: TBWA
- tisk: Tiskárna Ministerstva vnitra
- vydáno v prosinci 2007

SCHENGENSKÝ PROSTOR OD 21. 12. 2007

